

Szymanowska, Zofia

Posiedzenie naukowe Zespołu Historii Nauk Rolnych i Zespołu Historii Nauk Leśnych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/1, 187-188

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.



Spośród przybyłych na zebranie reprezentantów ośrodków historii nauk medycznych: w Gdańsku, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu, którzy zapoznali obecnych ze stanem badań i zajęć dydaktycznych w swoich instytucjach (katedrach, zakładach), szczególnie interesująca była wypowiedź na temat stylu i organizacji pracy zespołu łódzkiego, który działa jako trzyosobowy kolektyw: historyk, lekarz, farmaceuta.

Dyskusja ujawniła również pewne kontrowersyjne poglądy na metodę nauczania historii nauk medycznych, jednak do tego zagadnienia wrócimy omawiając wyniki ankiety. Zamykając dyskusję przewodniczący zebrania przeczytał list prof. Waldemara Voisé, długoletniego wykładowcy historii nauki na uniwersytecie wrocławskim i warszawskim, który nie mogąc przybyć na zebranie, przekazał wiele cennych uwag do przeanalizowania m. in. na temat wpływu lekarskiego stylu myślenia na historię myśli naukowej oraz przypomniał o zbliżających się uroczystościach rocznicowych M. Kopernika i J. Keplera.

c. d.

POSIEDZENIE NAUKOWE ZESPOŁU HISTORII NAUK ROLNYCH I ZESPOŁU HISTORII NAUK LEŚNYCH

W dniu 28 października 1971 r. odbyło się w Warszawie wspólne posiedzenie naukowe zespołów Historii Nauk Rolnych i Historii Nauk Leśnych.

W zagajeniu prof. A. Żabko-Potopowicz stwierdził, że celem zebrania jest przedyskutowanie potrzeby uwzględniania w programach naszych uczelni rolniczych i leśnych problemów o charakterze historycznym, związanych z naukami rolniczymi i leśnymi. Następnie mgr W. Osińska udzieliła zebranych informacji o pracach nad zagadnieniem funkcji dydaktyczno-metodologicznej historii nauki, prowadzonych w Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN i prosiła o wyrażenie opinii co o wartościach historii nauki sądzą specjaliści; czy według ich zdania w naukach rolniczych i leśnych zagadnienia historyczne powinny być wykładane osobno czy też wchodzić w ramy wykładów poszczególnych dyscyplin.

W dalszym ciągu zebrania dr W. Kryczyński wygłosił referat *Rozwój wyższego szkolnictwa rolniczego i leśnego w Polsce*. Referent przedstawił rys historyczny tego szkolnictwa od XIX w. do I wojny światowej, jego dorobek w okresie międzywojennym oraz scharakteryzował organizację i tok studiów, rozwój kadr naukowych i bazy materialnej uczelni rolniczych i leśnych w Polsce Ludowej.

Wystąpienia powyższe stały się podstawą ożywionej dyskusji, w której udział wzięli: profesorowie J. Broda, J. Lestkiewicz, W. Nowicki, J. Poniatowski, W. Pruski, A. Żabko-Potopowicz oraz dr Z. Szymanowska. Dyskutanci podkreślali, że historyczny sposób ujmowania wiedzy, dostarczając kryteriów jej przyrostu i postępu, służy jako punkt wyjścia do oceny stanu obecnego i ułatwia prognozowanie. Aby zapewnić historii nauki odpowiednią rangę należy traktować ją jako część składową naukoznawstwa, jako ważny element kształtowania polityki naukowej. Stwierdzono, że należałoby — w miarę możliwości — inspirować powstawanie prac historycznych i ułatwiać ich publikację, a równocześnie dążyć do prowadzenia wykładów z historii nauki na uczelniach rolniczych i leśnych tak, aby książki z tej dziedziny znajdowały przygotowanych odbiorców. Pamiętać należy także o potrzebie kształcenia kadry specjalistów, którzy mogliby w przyszłości kontynuować badania nad historią nauk rolniczych i leśnych.

W obecnych warunkach, gdy na uczelniach prowadzi się szereg nowych wykładów specjalistycznych i w programach z trudem mieszczą się przedmioty historyczne, historię rolnictwa i leśnictwa można wyklądać w ramach ekonomiki tych

nauk, a poza tym pewne jej elementy przedstawiać w wykładach ważniejszych dyscyplin. Dobrym przykładem podręcznika specjalistycznego, zawierającego rys historyczny, jest *Urządzenie lasu Zabielskiego* i Dreszera.

Na marginesie referatu dr Kryczyńskiego podkreślono niedostosowanie obecnych programów nauczania do celów stawianych rolnictwu. W czasach gdy zmierzaliśmy do przeprowadzenia — w szybkim tempie — kolektywizacji rolnictwa szczególnie ważna była umiejętność pracy w gospodarstwach wielkoobszarowych i do tego zadania uczelnie przygotowywały absolwentów. Pomimo zmian w poglądach na ten temat, jakie nastąpiły po roku 1956, nie zmienił się sposób kształcenia przyszłych rolników, a przecież istnieje obecnie zapotrzebowanie na instruktorów przygotowanych do pracy z indywidualnymi rolnikami.

Przeprowadzona dyskusja potwierdziła pogląd, że dla zrozumienia treści zachodzących w każdej dziedzinie przemian, historyczne spojrzenie na ich przebieg posiada podstawowe znaczenie i pozwala na właściwe powiązanie i dostosowanie teorii do środowiska, w którym ma ona znaleźć zastosowanie.

Zofia Szymanowska

POSIEDZENIE NAUKOWE ZESPOŁU HISTORII GEOLOGII

W dniu 2 XI 1971 r. pod przewodnictwem prof. A. Gawła odbyło się w Katedrze Mineralogii UJ w Krakowie kolejne posiedzenie robocze Zespołu Historii Geologii. Przedstawiono na nim referaty członków Zespołu, a także przedyskutowano szereg spraw związanych z przygotowywanym przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN oraz Muzeum Ziemi PAN, wyjazdem geologów polskich na sympozjum polskoradzieckie poświęcone historii geologii i geografii, planowane na czerwiec 1972 r. w Leningradzie.

W części naukowej posiedzenia przedstawiono 4 referaty. Pierwszym z nich było opracowanie prof. A. Łaszkiwicza pt. *Polscy badacze Wołynia*. Autor na szerokim tle dziejów Wołynia zwrócił głównie uwagę na badania tzw. płyty krystalicznej i jej sąsiedztwo podkreślając, że eksploatację surowców mineralnych w tym terenie (miedzi, glin ceramicznych, torfu) prowadzono od wielu wieków. Obszary Wołynia w XVIII w. stały się przedmiotem badań fizjograficznych G. Rączyńskiego. W XIX w. był to teren penetracji głównie przyrodników Uniwersytetu Wileńskiego i Liceum Krzemienieckiego: W. Bessera, A. Andrzejewskiego, E. Eichwalda oraz I. Jakowickiego — twórcy nazwy skały palikanitu. W 1834 r. po otwarciu Uniwersytetu Kijowskiego badania nad skałami krystalicznymi i innymi Wołynia prowadzili przeważnie geologowie ukraińscy. Z Polaków w drugiej połowie XIX w. badał te tereny i wydał mapy G. Ossowski, którego zbiory petrograficzne opracował później w Krakowie F. Kreutz. Znaczna liczba publikacji z tego czasu ukryta jest w słabo dostępnych periodykach, a nawet w gazetach. Nowszymi badaniami geologicznym na Wołyniu patronowało powstałe w końcu XIX w. Towarzystwo Badaczy Wołynia w Żytomierzu skupiające m. in. miłośników nauk o Ziemi różnych narodowości. Wspomagali oni pracowników i współpracowników uniwersytetu w Kijowie i członków Komitetu Geologicznego w Petersburgu. Wreszcie w okresie międzywojennym wielki wkład do badań zachodniej części Wołynia wnieśli B. Rydzewski, S. Małkowski i K. Smulikowski. Niektóre z prac tych badaczy zostały opublikowane po 1945 r., a nawet w ostatnich latach.

W dyskusji nad referatem wypowiadali się dr S. Czarniecki (nowe informacje o pracach geologicznych A. Andrzejewskiego na podstawie rękopisów odnalezionych ostatnio w Krakowie, sprawa nazwy skały na cześć rektora Uniwersytetu Wileńskiego — Pelikana, badania geologiczne na Wołyniu w XIX w. prowadzone przez